

Labā kooperēšanās prakse Somijā ar īpašu uzsvaru uz attīstību

---

**Pērs-Ēriks Lindstrēms, Somijas
kooperatīvu konfederācijas
Pellervo direktors**

**Per-Erik Lindström, director
Pellervo, Confederation of
Finnish Cooperatives**

**“LAUKSAIMNIEKU KOOPERĀCIJA
LATVIJĀ UN CITĀS PASAULES VALSTĪS”
29.10.2009. Latvija, viesnīca Xcelsus**

Struktūra

- **1. KOOPERĒŠANĀS ATTĪSTĪBA SOMIJĀ**
- 1.1. Kas ir kooperēšanās?
- 1.2. Kooperēšanās vēsture Somijā
  - Kooperēšanās iesākums
  - Kooperēšanās mainīgās ekonomikas sistēmās
  - Statistika

- **2. LABA KOOPERĒŠANĀS PRAKSE**
- (Veiksmīgu kooperēšanos veicinošie faktori)
- 2.1. Ārējie faktori
- 2.2 Iekšējie faktori
  - Moderna kooperatīvu ekonomikas izpratne
  - Kooperatīvu idejai jābūt to priekšrocībai

- **3. LAUKSAIMNIECĪBAS TIRGOS ZIEMEĻVALSTĪS DOMINĒ KOOPERATĪVI**
- 3.1. Tabula
- 3.2. Gaļas pārstrādes tirgus
- 3.3. Piena produktu tirgu

1.1. Kas ir kooperēšanās

ICA vērtības 1995

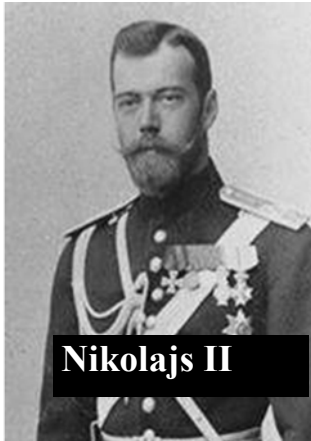
- Pašpalīdzība
- Atbildība par sevi
- Demokrātija
- Vienlīdzība
- Taisnīgums un solidaritāte
- Godīgums
- Atklātība
- Sociāla atbildība
- Rūpes par citiem

1.2. Kooperēšanās attīstība Somijā

- Kooperēšanās iesākums
- Kooperēšanās mainīgās ekonomikas sistēmās
- Statistika

Kooperēšanās iesākums Somijā bija saistīts ar centieniem iegūt neatkarību

Nikolajs II

Somijas autonomais statuss Krievijas impērijā no 1809. gada (pēc izklūšanas no Zviedrijas sastāva):

• pašpārvalde, sava valoda, likumi, nauda, pasts

1899. gada februāra pavēle, ko izdeva cars Nikolajs, vēloties iekļaut Somiju Krievijā.

- rusifikācija*
- intelektuāļi un mākslinieki mobilizējas*
- Finlandia, Pellervo*

Apstākļi Somijā ap 1900. gadu

- 90% iedzīvotāju saistīti ar lauksaimniecību
- Nabadzība, jo īpaši lauku apvidos
- Darījumi bieži notiek maiņas ceļā, jo īpaši lauku apvidos
- Pēc Pellervo dibināšanās kooperēšanās ātri izpletās visā Somijā. Pēc 10 gadiem vai katrā kopienā bija patērētāju kooperatīvs, kooperatīva banka (pašpalīdzības kase) un piensaimnieku kooperatīvs.

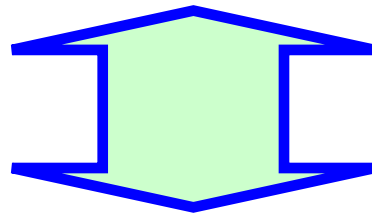
Kāpēc kooperēšanās Somijā kļuva populāra tik ātri?

- Pellervo piestrādāja pie kooperēšanās izplatības. Pa visu valsti tika izsūtīti runasvīri.
- Izteikta nepieciešamība kooperēties, jo īpaši lauku apvidos
- Slikta pakalpojumu kvalitāte vai to trūkums, pārlietu dārgas preces, maz konkurences, nav aizņēmumu sistēmas, nav lauksaimniecības preču tirgus – kooperēšanās tam visam bija labs risinājums.
- Kooperatīvu tīkla modelis tika izveidots vien pāris gados: centrālā banka 1902., centrālais tirdzniecības kooperatīvs 1904., centrālais piensaimniecības kooperatīvs 1905. gadā.

Kooperatīvu tīkla modelis

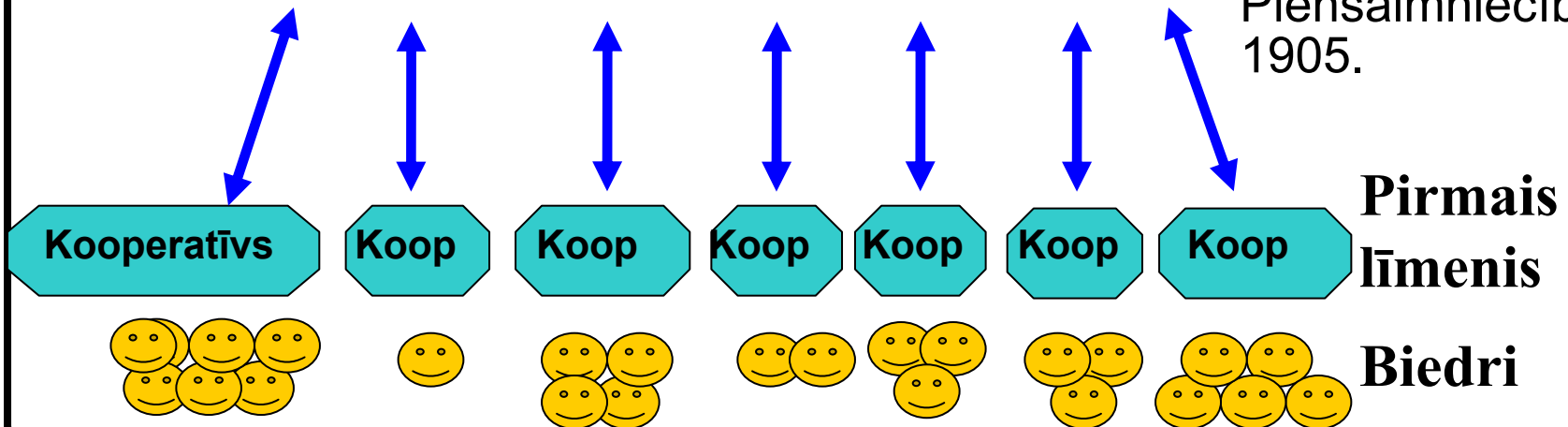
Tirgus

Centrālais kooperatīvs

Otrais līmenis

- Banka, 1902.
- Tirdzniecība, 1904.
- Piensaimniecība, 1905.

Somijas neatkarība 1917. gada decembrī

Kooperēšanās gadu gaitā mainīgās ekonomikas sistēmās

- **Brīvais tirgus**
- 20. gadsimta divās pirmajās desmitgadēs
  - Strauja kooperatīvu dibināšana Somijā

- **Protekcionisms**
- aizsācies 1920.os, pieaug spēkā pēc 2. pasaules kara
  - Kooperatīviem bija īpaša loģistikas loma aiz robežas barjeras.
  - Uzņēmējdarbības ekonomiskie aspekti slēgtā ekonomikā bieži vien tika ignorēti.

Straujas izmaiņas ekonomikā pēdējos 20 gados

- **Tirgus ekonomika, globalizācija**

- Finanšu tirgi sāka atvērties 1980. gadu beigās
- Dzelzs priekšvara krišana visur noveda pie grūtākas tirgus ekonomikas
- Dziļa krīze Somijā 1990. sākumā. Sabrūk eksporta tirgi PSRS.
- Somija 1995. gadā pievienojas ES (ES lauksaimniecības preču tirgus pieeja)
- PTO (vēlas atvērtus lauksaimniecības preču tirgus visā pasaulē)
- Globalizācija

Kam labi, kas nīkuļo, kas iznīka

- Daži kooperatīvi spēja atrast jauna veida konkurētspējīgas priekšrocības, pielāgojoties tirgus ekonomikai un milzīgajai konkurencei
  - Ātra izaugsme gan patērētāju, gan banku kooperatīvu vidū kopš 1990. gada, tagad tie pat ir apsteiguši savus konkurentus = tirgus līderi
  - Astoņdesmitajos attīstību uzsāka arī vairāki lauksaimniecības kooperatīvi, deviņdesmitajos joprojām esot labā situācijā (Valio piensaimniecības un Atria gaļas pārstrādes kooperatīvs)
- Daži nokavēja vai “apmaldījās”
  - Tie, kas uzsāka attīstīties deviņdesmitajos, saskārās ar grūtībām, bet atrada veidus pastāvēt (LSO gaļas kooperatīvs)
  - Daži kooperatīvi neizdzīvoja – sekas bija vai nu bankrots (mazi piensaimnieki, Novera) vai parāda restrukturizācija (nodarbināto patērētāju kooperatīvi, viens gaļas kooperatīvs)

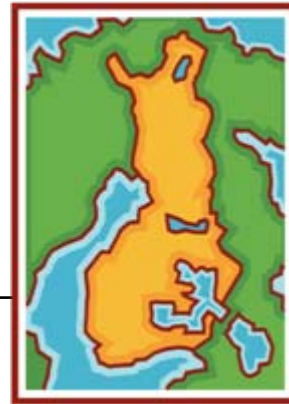
Kāpēc daži cieta neveiksmi?

- Sliktas ekonomikas un struktūras izveidošanās noslēgtā perioda laikā
  - Nespēja veikt strukturālas izmaiņas
- Pilnībā pārvalda algotie vadītāji
  - administratoriem un biedriem bieži nav skaidrības par kooperatīvā notiekošo
- Neprasmīgi administratori
  - Politiskā kultūra
  - Nespēja saprast vai pieņemt, ka laiki mainās

Kopsavilkums - kooperatīvi Somijā

- Kopējais kooperatīvu daudzums vislielākais bija 1930.os gados: **6 000**
- 2008. gadā bija **4 100** kooperatīvi ar **4 miljoniem** dalībnieku - Somijā kooperatīvu nav daudz, bet tie ir lieli
- Somija ir kooperatīviem visbagātākā valsts pasaulē, ņemot vērā to kopējo apgrozījumu pret IKP vai kooperatīva dalībnieku daudzumu pret kopējo iedzīvotāju skaitu valstī.
- No darbaspējīgajiem somiem **84%** ir iestājušies vismaz vienā kooperatīvā: vidēji dalība **2,1** kooperatīvos uz vienu cilvēku (2007. gadā veikta aptauja)

Kopsavilkums - kooperatīvi Somijā 2

- Vismaz **75%** Somijas mājsaimniecību piedalās kādā patērētāju kooperatīvā. Pārtikas ķēdes Somijā “no aizgalda līdz galdam” pārņēmuši kooperatīvi: kooperatīvi ieņem **96%** piena tirgus un **82%** gaļas tirgus
- Patērētāju kooperatīvi aizņem **44%** ikdienas pārtikas preču tirgus, kooperatīvās bankas aizņem **35%** depozītu tirgus
- Meža īpašnieku kooperatīvs Metsäliitto (apgrozījums **6,5 miljardi** eiro) kopā ar Arla ir trešais lielākais ražotāju kooperatīvs Eiropā uzreiz pēc FrieslandCampina un Vion
- 1990.os sāka veidoties tā sauktie jauna veida kooperatīvi: apmēram 200 jaunu kooperatīvu gadā tādās jaunās sfērās kā ūdens kooperatīvi, sociāli, nodarbināto utt.
- Pastāv arī lielas kopējas apdrošināšanas sabiedrības

Kooperatīvi un apdrošināšanas sabiedrības Somijā 2008. gadā skaitļos

- * Lauksaimniecības preču piegādes SIA, liela patērētāju kooperatīva SOK filiāle
- ** Kopējais kooperatīvu daudzums Somijā pēc Uzņēmumu reģistra datiem 2008. gada beigās bija 4100.

- 1) Gaļa no ražotājiem
- 2) Piens no ražotājiem
- 3) Olas no ražotājiem
- 4) Tirgus daļa, cērtot privātos mežos
- 5) Patērētāju kooperatīvu tirdzniecība
- 6) Depozīti
- 7) Prēmiju ieņēmumi

	Number of cooperatives	Members in cooperatives	Personnel in group	Turnover in group Mill €	Market share %
Meat cooperatives 	5	13 300	13 900	3 750	1) 83
Cooperative dairies 	26	11 500	4 900	3 100	2) 97
Egg cooperatives 	2	350	140	55	3) 47
Vegetable cooperatives 	4	500	60	50	15 - 40
Forestry cooperatives 	1	129 000	17 500	6 450	4) 36
Animal Breeding 	4	28 000	470	30	100
Hankkija-Agriculture Ltd 	-	-	(1 400)	(1 060)	5) 42
Consumer cooperatives 	34	2 155 000	41 000	12 600	44
Cooperative banks 	270	1 350 500	13 500	6 500	6) 37
Insurance associations 	84	535 000	1 000	300	7) 9
TOTAL **	430	4 223 150	92 470	32 835	
Small new cooperatives	2 790				

2. LABA KOOPERĒŠANĀS PRAKSE

Veiksmīgu kooperēšanos veicinošie faktori

- 2.1. Ārējie faktori
- 2.2. Iekšējie faktori
  - Moderna kooperatīvu ekonomikas izpratne
  - Kooperatīvu idejai jābūt to priekšrocībai
  - Veiksmīgu kooperēšanos veicinošie faktori

FAKTORI, KAS VEICINA VEIKSMĪGU KOOPERĒŠANOS

2.1. Ārējie faktori 1

- Apstākļi sabiedrībā
- Sabiedrības stabilitāte
  - Daudzi labi kooperatīvi ir iznīkuši, piemēram, revolūciju vai sacelšanās laikā utt.
  - Nav korupcijas
  - Kooperatīviem kā likums labāk klājas labāk attīstītajā Rietumu pasaulē, nevis attīstības valstīs
- Moderna likumdošana, laba pārvalde
  - Kooperatīvu likumi
  - Uzņēmējdarbības likumi
  - Likumi par auditu, grāmatvedību
  - un daudzi citi
- Darbojošas finanšu sistēmas

2.1. Ārējie faktori 2

Apstākļi sabiedrībā...

- Sabiedrība saprot un atbalsta kooperēšanos
- Pieejama informācija un padomi, kā uzsākt kooperatīvu
- Priekšrocība – kooperatīvu izpēte
- Atbilstoša izglītība komercskolās, ekonomikas universitātēs
- Pieprasījums sabiedrībā
  - laikā, kad Somijā radās kooperatīvi, bija gan izteikts ekonomisks, gan politisks pieprasījums
  - kooperatīvus ir grūti atkal ieviest bijušajās sociālisma valstīs Eiropā. Kāpēc: sliktas atmiņas, negatīva attieksme?
  - kooperatīvus ir grūtāk ieviest labi darbojošos tirgus nekā slikti darbojošos tirgos
- Dienvideiropā kooperatīviem ir ievērojamas nodokļu atlaides un cits ekonomiskais atbalsts. Kooperatīvi kā daļa no sociālas ekonomikas.

2.1. Ārējie faktori 3

Apstākļi sabiedrībā...

- Labi noder stipras, neatkarīgas kooperatīvu organizācijas!
  - lobijs/ pārstāvība
  - informācija
  - apmācības
- Gan vispārējas, gan atsevišķu sektoru organizācijas

BIEDRU ORGANIZĀCIJAS (400)**KOPSAPULCE****DELEGĀCIJA (25)**

Priekšsēdētājs Erkki Vähämaa

DIREKTORU VALDE (9)

Priekšsēdētājs Marcus H. Borgström

DIREKTORS

Veikko Hämäläinen

KOOPERATĪVU SERVISS

Sami Karhu

**ZVIEDRIJAS
KOOPERATĪVU SERVISS**

Per-Erik Lindström

PELLERVO ŽURNĀLS

Teemu Pakarinen

**JURIDISKIE
PAKALPOJUMI**

Kari Lehto

KOOPERATĪVU DELEGĀCIJA

Marcus H. Borgström

**PELLERVO APMĀCĪBAS
INSTITŪTS, SIA**

Kari Huhtala

**PTT - Pellervo Ekonomiskās
izpētes institūts**

Pasi Holm

PĀRTIKAS UN FERMU FAKTI, SIA(TNS Gallup), tirgus izpēte
Anne Kallinen**PELLERVO PUBLIKĀCIJU
SERVISS, SIA****BIROJS BRISELĒ**

Jonas Laxåback

www.pellervo.fiKOPĪGI
PĀRVALDĪTAS
ORGANIZĀCIJAS

Trīs galvenās Pellervo stratēģijas 2006.-2011. gadam sastāvdaļas:

Lai veicinātu kooperēšanos aizvien starptautiskākā tirgus ekonomikā, Pellervo:

- veicinās kooperatīvu administratoru profesionālo spēju un zināšanu paaugstināšanu (**apmācības, publikācijas**)
- veicinās un attīstīs konkurētspējīgu darbības apstākļu izveidi kooperatīviem (**lobijs/ pārstāvība**)
- veicinās un attīstīs kooperatīvu ideju un lietotājiem piederošu uzņēmumu stratēģiskās priekšrocības, iedrošinot jaunu kooperatīvu izveidi visos ekonomikas sektoros (**padomi maziem, jauniem kooperatīviem**)

2. FAKTORI, KAS VEICINA VEIKSMĪGU KOOPERĒŠANOS . . .

2.1. Iekšējie faktori 1

Attīstot iekšējos faktoros, iespējams sasniegt labu kooperēšanās praksi

---

- Labi, funkcionējoši un taisnīgi lēmumi (noteikumi)
  - Kas var pievienoties? Cik liela ir biedranauda? Ko iegūst biedri? Kā tiek sadalīts pārpalikums?
- Skaidrs un vienkāršs mērķis
  - Punkts par mērķi ir vissvarīgākais punkts kooperatīva nosacījumos
- Viendabīgs biedru klāsts
  - Jo līdzīgāki biedri, jo labāk
  - Ja biedriem ir vienādas vajadzības, viņi sadarbojas labāk
- Laba kooperatīva darba organizācija
  - Racionāla iekšējā organizācija un struktūra
  - Labas darba metodes: tās regulāri jāpārrunā pārvaldes līmenī

Iekšējie faktori 2

- Stipra pārvalde (īpašnieku kontrole)
  - Biedrs ir īstais kooperatīva īpašnieks
  - Biedriem jāpiemīt īpašnieciskai attieksmei
  - Pasīvi biedri -> Pasīvi administratori -> Slikta pārvalde
  - -> Slikta vadība -> Nav panākumu
  - **Vai tur ir sakarība?**
- Laba iekšējā kontrole un audits
  - Kontrole nav neuzticēšanās zīme, tai jābūt regulārai
- Labs valdes/ pārvaldes sastāvs
  - Valdei jābūt pēc iespējas dažādākai ekspertīzei
  - Ārēji valdes/ pārvaldes locekļi?

Iekšējie faktori 3

- Efektīva administratoru izglītošana
  - Kooperatīvu organizācijas
  - Apmācības iestādes
- Administratorus par darbu pienācīgi jāatalgo
  - Svarīgi administratorus motivēt
- Informācija biedriem
  - Biedru aktivizēšana
  - Caurskatāmība
- Vadībai jābūt profesionāļiem
  - **direktora izvēle, iespējams, ir pats svarīgākais lēmums, ko jebkad pieņem administratori**
- Svarīgi saprast lomas
  - administratoriem un vadītājiem/ menedžeriem ir dažādi uzdevumi un lomas
- Protams, visiem kooperatīva darbiniekiem jābūt profesionāļiem un motivētiem

Moderna kooperatīvu ekonomikas izpratne

- Kooperatīvs ir uzņēmums!
  - Galvenā doma - "taisīt biznesu", nodarboties ar uzņēmējdarbību!
- Kooperatīvam jābūt pelnošam
  - Tam jāspēj ieguldīt pašam savā attīstībā
- Kooperatīviem jābūt efektīviem (arī izmaksu ziņā)
  - Tie sacenšas ar uzņēmumiem, kas savukārt cenšas maksimizēt savu efektivitāti
- Kooperatīviem nepieciešams kapitāls
  - Biedriem jāsaprot, ka viņiem jāsavāc pietiekams daudzums biedru kapitāla. Somijā biedru ieguldījums dažos lauksaimniecības kooperatīvos var būt pat virs 100 000 eiro lieliem biedriem
- Somijas kooperatīvu īpašnieki ir izmantojuši dažādas metodes, kā iegūt kapitālu darbībai
  - Daži kooperatīvi ir pat izveidojuši publiskas filiāles. Atria, HKScan (gaļa), M-Real (mežs), Pohjola (Bank)

Kooperatīva divējāda raksturs

- balansēšana starp uzņēmējdarbību un savas kopienas atbalstīšanu

“Mīkstās vērtības”:

Godīgums – Atklātība
Taisnīgums – Solidaritāte
Galvenās kooperatīva vērtības, kas apvieno tā biedrus

Biedri

Ekonomisks un sociāls labums

Biedru administrācija

“Cietās” vērtības

Valde

Direktori

Vēlas labus finanšu rezultātus

Kooperatīvs kā kopiena

”Kooperēšanās ir galvenā ideja”

Kooperatīvs kā business

”Izmantot visas legālās iespējas veiksmīgi nodarboties ar uzņēmējdarbību”

Moderna kooperatīvu izpratne

- **Valdes priekšsēdētājs (un administratori) un kooperatīvu vadība ir atbildīgi par dominējošo attieksmi un noskaņojumu**

- **Labam kooperatīva darbiniekam jāspēj kombinēt "cietās" ekonomikas vērtības ar "mīkstajām" sociālajām vērtībām (sociālista mīkstā sirds ar kapitālista aso prātu)**

Moderna kooperatīvu izpratne

- Kooperatīvs strādā tikai un vienīgi savu biedru labumam
  - Ja kooperatīva vadībai vai administratoriem ir citi mērķi (piemēram, politiska, personīga vai cita ieinteresētība), tas var būt destruktīvi. Pēc ievēlēšanas administratoram jāstrādā tikai kooperatīva labā
- Zemnieku organizācijas un citas tirgotāju apvienības vai arodbiedrības ir atsevišķas organizācijas ar citiem mērķiem
  - Šīs darbības nevajadzētu sajaukt; dažādos uzdevumus jāsaprot abām pusēm

The cooperative idea should be a strength

- Kopēja kooperatīva ideja un principi šādā tautas kustībā ir galvenās stiprās puses un priekšrocības
  - “Kopā stiprāki”
  - Mums nav Kārnegiju vai Rokfelleru, bet mums ir kooperatīvu kustība
- Sabiedrībā valdošā attieksme mūsdienās ir par labu kooperatīviem
  - Attieksme ir divējāda vai izteikti pretrunīga: melnsbalts, “ciets”-“mīksts”
- Kooperatīva vadībai un administratoriem jāizprot un augstu jāvērtē kooperācijas pamatdoma. Viņiem jābūt spējīgiem rast jaunus līdzekļus un metodes, kā darboties modernā un konkurētspējīgā veidā.
  - Labs kooperatīvs spēj elastīgi iekļauties dažādās vērtībās

LAUKSAIMNIECĪBAS TIRGOS ES ZIEMEĻOS DOMINĒ KOOPERATĪVI

- 3.1. Tendences Ziemeļvalstīs
- 3.2. Ziemeļvalstu lauksaimniecības tabula
- 3.3. Zviedrija gaļas pārstrādē ir zaudējusi Somijas kooperatīvu biedrībām
- 3.4. Liela konkurence piensaimniecībā ES ziemeļos

3.1. Tendences Ziemeļvalstīs

- Tirdzniecībā dominē lieli spēlētāji
  - Vairāk nekā 75% pārtikas preču tirgus pārvalda divi uzņēmumi
  - Mazajiem ražotājiem ir ļoti grūti iedabūt savus produktus veikalu plauktos
  - Zīmoli ir svarīgi; tirgotāji cenšas izveidot paši savus zīmolus
- Līdzīgi arī lauksaimniecībā
  - Viens vai divi spēlētāji parasti pārvalda 80% (vai pat vairāk) kāda sektora
  - Liels izmērs dod priekšrocības, vienojoties ar pārtikas mazumtirgotājiem
  - Ražotājiem svarīga zīmolu attīstība
- Mazajiem iet ļoti grūti
  - Viņus pārpērk lielie

Miljardi eiro	Somija	Zviedrija	Dānija
Piens 	VALIO 1,8 Arla-Ingman 0,3	Arla Milko 0,2 Norrmejerier 0.15 Skånemejerier 0,3	ARLA 6,6
Gaļa 	Atria 1,4 HKScan 2,3	Swedish Meats (Scan AB pieder HKScanam) 1,1 Atria Danish Crown	Danish Crown 6,3 Tican 0,55
Graudi 	Hankkija-Agriculture Ltd. 1,1	Lantmännen 3,9	DLG 5,0

3.2. Zviedrija gaļas pārstrādē ir zaudējusi Somijas kooperatīvu biedrībām

- **HKScan**: publiska kompānija, ko pārvalda kooperatīvs. Uzsāka darbību Igaunijā (Rakvere) 1998. gadā, Polijā (Sokolow) 2002. gadā un Zviedrijā (Scan AB) 2007. gadā. Kooperatīvs **Swedish Meats** nodrošina HKScan ar gaļu.

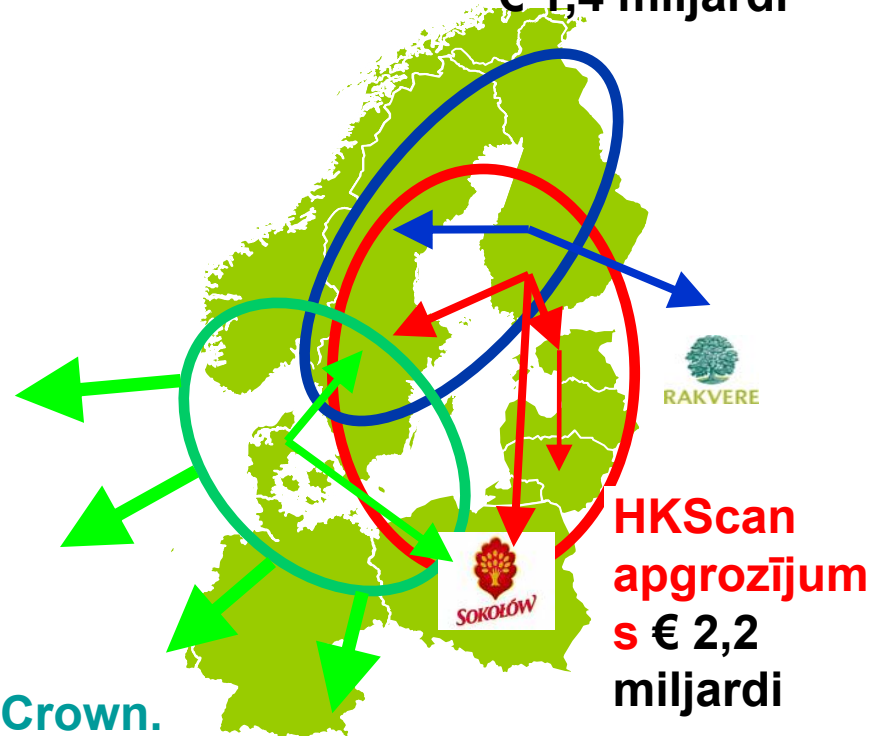
- **Atria**: publiska kompānija, ko pārvalda trīs kooperatīvi. Uzsāka darbību Zviedrijā 1997. gadā, pašlaik izplešas Krievijā.

- **Danish Crown, kooperatīvs**: cūkgaļas eksporta tirgus līderis, DC kopā ar HKScan pieder Sokolow.

Danish Crown.
apgrozījums € 6,3 miljardi

Atria.
apgrozījums

€ 1,4 miljardi

HKScan
apgrozījums € 2,2 miljardi

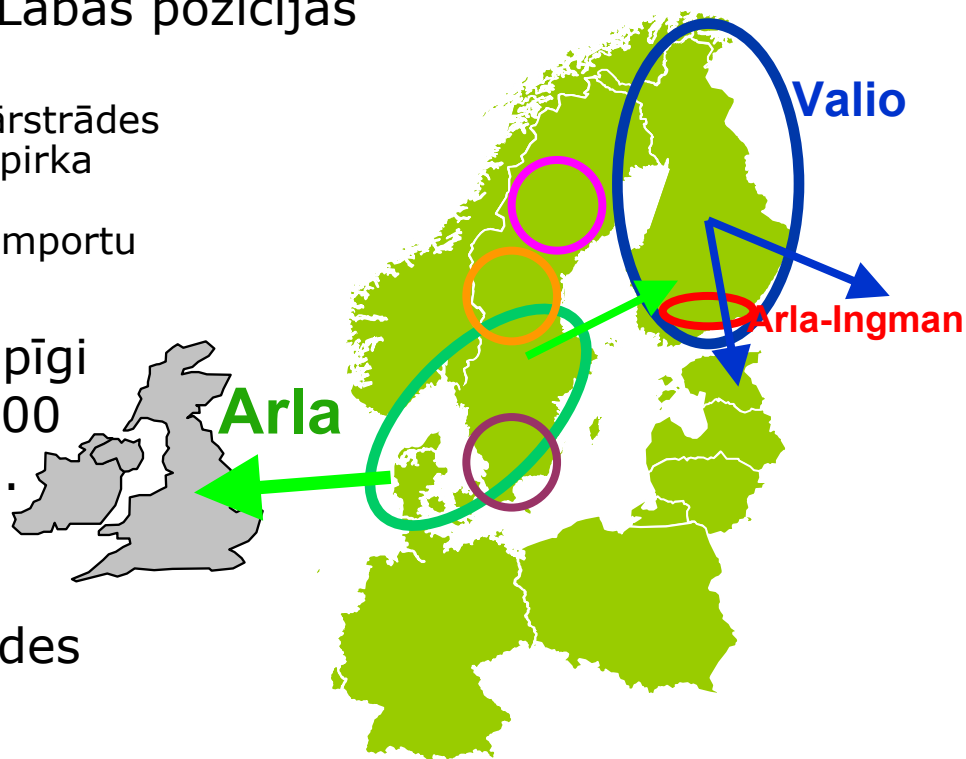
Gaļas tirgus
Igaunija 35%
Latvija 18%
Lietuva 10%
Polija 10%

3.3. Liela konkurence piensaimniecībā ES ziemeļos

Arla: Dānijas-Zviedrijas piensaimniecības kooperatīvs (8000 biedru 6,5 miljonu € apgrozījums). Labas pozīcijas un ražošana Lielbritānijā. Labas pozīcijas pasaules tirgos. 15% Somijā.

Arla-Ingman: Ingman bija piena pārstrādes uzņēmums Somijas dienvidos, ko nopirka Arla. Lielākā daļa piena no Somijas kooperatīviem. Nesen uzsāka piena importu Somijā no Zviedrijas.

Valio: piena pārstrādes SIA, ko kopīgi pārvalda apm. 15 kooperatīvi (10000 biedru, 1,8 miljonu € apgrozījums). Labas pozīcijas piena tirgū Somijā. Eksports: 30% no apgrozījuma; galvenokārt Krievija. Piena pārstrādes uzņēmums Igaunijā.

Norrmejerier. Neliels piena kooperatīvs Ziemeļzviedrijā. Apgrozījums 150 miljoni €.

Milko. Neliels piena kooperatīvs Zviedrijas vidienē. Apgrozījums 200 miljoni €.

Skånemejerier. Piena kooperatīvs Dienvidzviedrijā. Apgrozījums 300 miljoni €.

○ Paldies!

<http://www.pellervo.fi/finncoop/index.html>

Swedish Cooperative Group, Director

PER-ERIK LINDSTRÖM

FINLANDS SVENSKA ANDELSFÖRBUND
MANAGING DIRECTOR, M.Sc.

Pellervo
Confederation of Finnish Cooperatives
P.O.Box 77, Simonkatu 6
FI-00101 Helsinki, Finland
Tel. +358 9 4767 5532
Mobile +358 40 760 0795
Fax +358 9 694 8845
E-mail: per-erik.lindstrom@pellervo.fi
www.pellervo.fi

Lauksaimniecības ražotāju kooperācijas priekšrocības

- Piegāžu drošība
  - Grūti pārdot saskābušu pienu
- Priekšrocības vienojoties
  - Ziemeļvalstīs pārtikas mazumtirdzniecība ir ļoti koncentrēta: diviem lielākajiem pāri par 75%.
- Izmaksu sadalījums
  - Lētāka loģistika
  - Iespējama pārstrāde
  - Liels izmērs svarīgs izpētei un attīstībai (*R&D*)

Vietējo tirgu aizsardzība

-
- Vairāk nekā 80% Somijā patērētās pārtikas ir vietējā. Somijas patērētājiem patīk Somijas ēdiens!
- Kampanjas. Labs ēdiens no Somijas
- Ražotāju cenas Somijā nav augstākas par ES, izņemot pienu. Grūts tirgus importētājiem Somijā
- Augsta koncentrētība, strukturālas izmaiņas procesu līmenī
  - Pieņemt ekonomisko un politisko situāciju. Strukturālas izmaiņas zemnieku saimniecību līmenī nenovēršamas.
  - Strukturālas izmaiņas z/s līmenī piensaimniecībā sarežģītas
- Maziem ražotājiem nav veicies ar apjoma produktiem. Unikālitate

Iemesli kooperatīvu izveidei

- Biedru aizsardzība no slikas kvalitātes un dārgiem pakalpojumiem un pārāk dārgām precēm, kas var rasties zemas konkurences dēļ;
- Pieeja tirgiem, kur ir mazattīstīta vai dārga infrastruktūra (piemēram, iepakojums, transports, izplatīšana);
- Piedāvā pakalpojumus, kas citiem nav peļņu nesoši (piemēram, grūti pieejamās vietās vai nomalēs);
- Iegūst daļu no komercijas pievienotās vērtības;
- Nodrošina ekonomiku ar pirkšanas vai pārdošanas spēju.
- Kooperatīvi tiek radīti lai labotu nevienlīdzības, kas rodas, kad tirgus ekonomikā darbojas tradicionāli investoriem piederīgi uzņēmumi.

Turnover/Member (thousand €)

Average = 39471 €

